

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси.

3.1. Демографска характеристика на населението

Брой и гъстота на населението

Демографската ситуация в община Вършец е резултат от въздействието на различни фактори и влияния, специфични за територията на общината и обусловени от нейното историко-културно, социално-икономическо и демографско развитие.

Населението на община Вършец към 31.12.2012 г. наброява 7 810 души (по данни от НСИ), което съставлява 5,5% от населението на област Монтана (141 596 души). От общините на територията на област Монтана с по-голям брой население са Монтана, Лом, Берковица, Вълчедръм и Бойчиновци.

Таблица 5. Население към 31.12.2013 г. по местоживеене и пол в област Монтана

Област/ Общини	Общо			В градовете	В селата
	всичко	мъже	жени	всичко	всичко
Монтана	141 596	69 462	72 134	91 026	50 570
Берковица	17 912	8 718	9 194	12 990	4 922
Бойчиновци	8 799	4 373	4 426	1 446	7 353
Брусарци	4 795	2 401	2 394	1 091	3 704
Вълчедръм	9 382	4 584	4 798	3 439	5 943
Вършец	7 810	3 802	4 008	6 071	1 739
Георги Дамяново	2 560	1 296	1 264	-	2 560
Лом	27 140	13 159	13 981	21 787	5 353
Медковец	3 742	1 833	1 909	-	3 742
Монтана	51 774	25 520	26 254	42 426	9 348
Чипровци	3 462	1 704	1 758	1 776	1 686
Якимово	4 220	2 072	2 148	-	4 220

Източник: Национален статистически институт

Запазва се тенденцията на урбанизация - 6 071 души или 77,7% от населението на община Вършец живее в градовете, а 1 739 души или 22,3% живее в селата.

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

За периода 2008-2013 г., следвайки общата тенденция на намаляване, характерна за област Монтана, както и за цялата страна, броят на населението в община Вършец непрекъснато намалява.

Таблица 6. Брой на населението в община Вършец през периода 2008-2013 г.

Година	Община Вършец	Област Монтана
2008	8 692	158 291
2009	8 605	155 899
2010	8 433	153 066
2011	8 061	145 984
2012	7 933	143 662
2013	7 810	141 596

Източник: Национален статистически институт

Гъстотата на населението в общината е 32,5 души/кв.км. (2013 г.) Показателят е по-нисък от средния за област Монтана (39 души/кв.км) и от този за България (66,4 души/кв.км).

Населението на общината е разпределено в 10 населени места – град Вършец, 9 села, в т.ч. един манастир – Клисурски. По данни от преброяването на населението от 2011 година, общинският център гр. Вършец е с най-многобройното население в общината – наброява 6 270 жители (към 01.02.2011 г.) Като по-големи населени места в общината се открояват селата Долно Озирово, Спанчевци, Горно Озирово.

Таблица 7. Население на община Вършец по населени места към 01.02.2011 г.

Населено място	Брой население	Възрастови групи		
		0-14	15-49	50+
Община Вършец	8 203	1 249	3242	3712
гр. Вършец	6 270	1 128	2782	2360
ман. Клисурси манастир	16	1	11	4
с. Горна Бела Речка	69	2	8	59
с. Горно Озирово	314	20	67	227
с. Долна Бела Речка	102	9	25	68
с. Долно Озирово	417	48	121	248
с. Драганица	273	11	57	205
с. Спанчевци	365	25	121	219

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

с. Стояново	84	1	8	75
с. Черкаски	293	4	42	247

Източник: Национален статистически институт

Възrastова, полова и етническа структура

Възrastовата структура на населението на община Вършец представлява съотношението между отделните възрастни групи от населението. Възrastовата структура е определяща, както за количеството и качеството на човешките ресурси в общината, така и за демографския ѝ потенциал и не на последно място – за натовареността на социалната система на общината. Тя е с определящо значение и за естественото възпроизводство на населението. Влияние върху възrastовата структура на населението на общината оказват промените в раждаемостта и смъртността, продължителността на живота и жизненият стандарт на населението.

Прегледът на населението в община Вършец, разпределено по възрастни групи (към 01.02.2011 г.), показва, че броят на населението на 50 и повече години значително превишава броя на населението във възrastовата група 0-14 години. 45,3% от населението на общината е на възраст над 50 г., 39,5% - на възраст 15-49 г. и 15,2% - на възраст под 15 г. Наблюдава се натрупване на население във възrastовата група 50 и повече години, което говори за процес на застаряване на населението в общината. Това, от една страна, ограничава възможностите за естествено възпроизводство на населението, а от друга – ограничава трудовия контингент. Тенденцията е същата за област Монтана и за страната като цяло.

Състоянието на възrastовата структура на населението оказва решаваща роля за неговата **полова структура**. При по-млада възrastова структура до голяма степен е налице и по-благоприятна полова структура на населението. Освен това, влияние върху половата структура на населението оказва и неговата миграционна подвижност. Мъжете обикновено са по-мобилната част от населението, което се свързва с тяхната психологическа нагласа по отношение на условията на труд. На територията на община Вършец се наблюдава тенденцията, характерна за цялата страна – превес на броя на жените над броя на мъжете – 3 802 мъже и 4 008 жени.

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Изменението във възрастовия състав на населението е от решаващо значение за формирането на трудоспособен контингент.

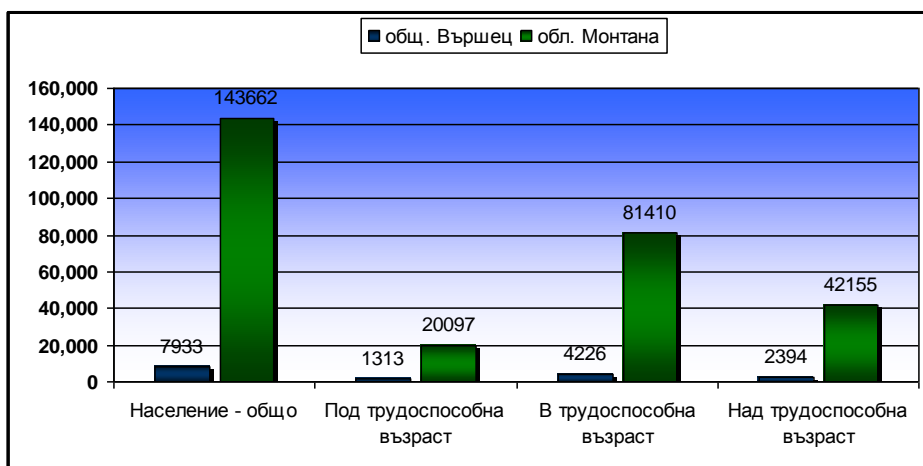
Таблица 8. Население на община Вършец в под-, в и над- трудоспособна възраст през периода 2010-2012 г.

Година	Общо	В т.ч. по възрастови групи		
		Под трудоспособна възраст	в трудоспособна възраст	над трудоспособна възраст
2010	8 433	1 385	4 544	2 504
2011	8 061	1 323	4 260	2 478
2012	7 933	1 313	4 226	2 394

Източник: Национален статистически институт

Прегледът на движението на броя на населението по възрастови групи в общината показва леко намаление при населението във всички възрастови групи. Населението под трудоспособна възраст възлиза на 16,6% от общото население на общината, а в надтрудоспособна – 30,2%. За сравнение в област Монтана населението под трудоспособна възраст е 14% от населението на областта, а в надтрудоспособна – 29,3%.

Фигура 6. Население в под-, в и над- трудоспособна възраст в община Вършец и област Монтана за 2012 г.

Източник: Национален статистически институт

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец“, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Сред основните и най-важни характеристики на населението е *етническият му състав*. Той оказва влияние върху възпроизводството на населението, както и върху общественото поведение и трудовата активност на лицата. През последните години не се наблюдава съществено изменение на етническата структура на населението в община Вършец, поради факта, че демографските тенденции, характерни за общината, се отразяват върху броя на всички етнически групи.

Таблица 9. Население по етническа принадлежност към 01.02.2011 г.

	Общо	Етническа група				
		българска	турска	Ромска	друга	Не се самоопределят
България	7 364 570	5 664 624	588 318	325 343	49 304	53 391
Област Монтана	143 467	123 820	171	18 228	420	828
Община Вършец	8 203	6 342	4	1348	18	26
гр. Вършец	6270	4540	4	1294
ман. Клисурски манастир	16	16	-	-	-	-
с. Горна Бела Речка	69	69	-	-	-	-
с. Горно Озирово	314	311	-	3	-	-
с. Долна Бела Речка	102	88	-	14	-	-
с. Долно Озирово	417	340	-	37	-	..
с. Драганица	273	273	-	-	-	-
с. Спанчевци	365	331	-	-	-	-
с. Стояново	84	84	-	-	-	-
с. Черкаски	293	290	-	-	..	-

Източник: Национален статистически институт

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

По отношение на етническата си структура населението на община Вършец се характеризира с еднородност. 77,3% от населението на общината се самоопределя от българска етническа група, 16,4% - от ромска етническа група. Населението от ромската етническа група е съсредоточено в гр. Вършец, където всеки пети е от тази етническа група. В с. Долно Озирово също има неголям дял на население от ромската етническа група. В област Монтана като цяло 86,3% от населението е от българска етническа група и 12,7% - от ромска.

В населените места на територията на общината, където преобладава население от ромската етническа група, е необходимо да се обърне сериозно внимание на мерките за тяхното ефективно включване в обществените процеси, осигуряване на адекватен достъп до образование и др., чрез които да се създадат условия за ефективно решаване на социално-икономическите проблеми, породени от маргинализирането на тази етническа общност.

По отношение на **образователната структура** на населението, прави впечатление, че дялът на хората с висше образование в общината е под средните показатели за страната и област Монтана. Относителният дял на хората със средно образование също е по-нисък от показателите за страната и областта. Дялът на хората със завършено основно, начално или незавършено образование съответно е по-висок (49% от населението на община Вършец). Висок е и дялът на лицата, никога не посещавали училище – 8,3%.

Таблица 10. Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование, брой и % към 01.02.2011 г.

	Образование					
	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално и незавършено начално	Никога не посещавали училище
Общо за страната брой/дял	6891177	1348650 <i>19,57</i>	2990424 <i>43,39</i>	1591348 <i>23,09</i>	865489 <i>7,79</i>	80963 <i>1,17</i>

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Област Монтана брой/дял	139 634	17 068 <i>12,2</i>	63 538 <i>45,5</i>	38 595 <i>27,6</i>	19 050 <i>13,6</i>	1 115 <i>0,8</i>
Община Вършец брой/дял	7 633	819 <i>10,7</i>	2 997 <i>39,3</i>	2 221 <i>29,1</i>	1 521 <i>19,9</i>	63 <i>8,3</i>

Източник: Национален статистически институт

Коефициентът на възрастова зависимост показва броят на лицата от населението в "зависимите" възрасти (населението под 15 и на 65 и повече години) на 100 лица от населението в "независимите" възрасти (от 15 до 64 години). За периода 2010-2012 г. в община Вършец се наблюдава нарастване на стойностите на показателя от 65,9% до 69,9%, дължащо се предимно на по-високия дял на населението на общината във възрастовата група над 65 години. В сравнение със средната стойност за област Монтана (59,3%) коефициентът на възрастова зависимост на община Вършец е по-неблагоприятен.

Съотношението на лицата на възраст 60-64 г., излизаци от трудоспособна възраст към лицата на възраст 15-19 г., навлизащи в трудоспособна възраст, през 2012 г. възлиза на 109,9% и стойността му е по-благоприятна от тази през 2010 г. – 120,6%. Всеки 110 лица, излизаци от трудоспособна възраст, се заместват от 100 млади хора. За сравнение в област Монтана всеки 169 лица излизаци от трудоспособна възраст се заместват от 100 млади хора.

Възпроизводствен процес

Възпроизводството на населението на дадена територия се изразява в постоянното му възобновяване или чрез смяната на едни поколения с други. Количествената му страна обхваща естественото движение на населението. От своя страна, то се характеризира с раждаемостта и смъртността. До голяма степен раждаемостта зависи от възрастовата структура на населението, от броя на сключените бракове и броя на разводите.

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец“, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Таблица 11. Възпроизводствен процес на населението на община Вършец през периода 2010-2012 г.

	2010	2011	2012
Живородени деца - брой	81	84	88
Коефициент на раждаемост - ‰			
Умирения - брой	193	191	172
Коефициент на смъртност – ‰			
Сключени бракове - брой	14	16	21
Коефициент на брачност – ‰			
Естествен прираст на населението - брой	-112	-107	-84
Коефициент на естествен прираст на населението - ‰			

Източник: Национален статистически институт

През периода 2010-2012 г. се наблюдава слабо увеличение на броя на живородените деца и намаление на броя на умиренията. **Естественият прираст** в общината през периода 2010-2012 г. се запазва с отрицателни стойности, но с намаляващ темп. За област Монтана средно броят на живородените намалява, а коефициентът на естествен прираст през 2012 г. спрямо предходната се увеличава. Поддържането на тези стойности е резултат от застаряването на населението и промените в репродуктивните нагласи, които до голяма степен се дължат на ниския жизнен стандарт. Положителен фактор е увеличаване на броя на сключените бракове.

Таблица 12. Механично движение на населението в община Вършец за периода 2010-2012 г., души

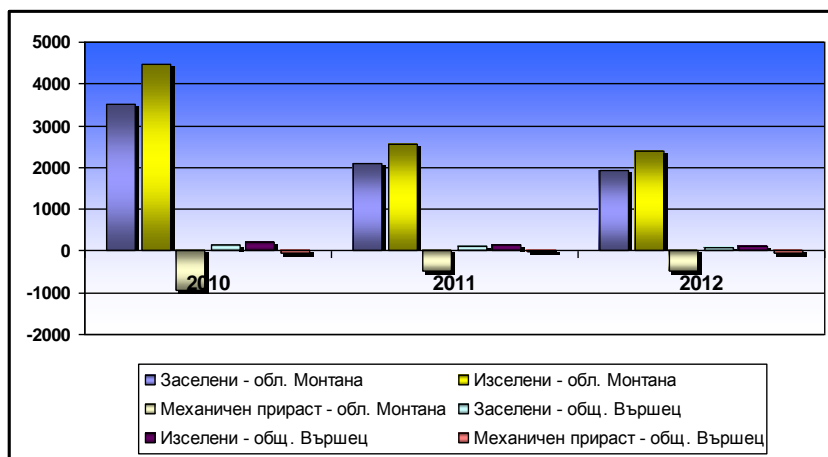
	2010	2011	2012
Средногодишно население	8 433	8 061	7 933
Заселени	154	101	68
Изселени	214	134	112
Механичен прираст	-60	-33	-44

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст следва общата за страната и за областта тенденция и е с отрицателни стойности през целия наблюдаван период. Поради ограничените възможности за професионална реализация на територията на общината, голяма част от населението в трудоспособна възраст се изселва извън града към по-големи населени места (Монтана, София и др.) и извън страната в търсене на работа. Изселванията на млади хора от общината води до влошаване на структурата на населението. Същевременно се наблюдава миграционен поток от околните селски райони – с. Горно Озирово, с. Долно Озирово, с. Черкаски и др. към Общинския център – гр. Вършец. Налице е и силно изразена ежедневна миграция – пътуване на населението извън границите на общината към по-големия съседен град Берковица, както и към някои други съседни общински центрове и областния център. Това механично движение е породено от по-добрите възможности за трудова реализация и по-високите доходи в тези места. То не се отразява трайно върху броя на населението в общината, като близостта до големите областни центрове има и благоприятен ефект върху запазването на една част от постоянно живеещото на територията на общината население, като му осигурява доходи без необходимост от промяна на местоживеенето.

Фигура 7. Механично движение на населението на община Вършец и област Монтана за периода 2010-2012 г.

Източник: Национален статистически институт

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец“, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Основни изводи от демографския и социален анализ:

- Населението на община Вършец бележи трайна, но все още слаба тенденция на застаряване. Броят на младите хора и на хората в трудоспособна възраст в общината през последните години намалява. Естественят прираст на населението е отрицателен, като бележи тенденция на малко намаление. Въпреки това структурата на населението по възрастови групи все още е благоприятна от средните стойности на показателя за страната и близка до тази на областта.

3.2. Заетост и безработица

Икономически активните лица в община Вършец възлизат на 2 939 лица и представляват 4,8% от икономически активните лица в област Монтана и около 0,09% от икономически активните в България. Делът на безработните лица в общината възлиза на 25,4% от всички икономически активни лица и е по-висок от дела на безработните лица от всички икономически активни за област Монтана средно (21,9%) и за страната (14,9%).

Таблица 13. Население на 15 и повече навършени години по икономическа активност към 01.02.2011 г.

Области Общини Населени места	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни
		общо	заети	безработни	
България	6 389 298	3 329 683	2 834 834	494 849	3 059 615
област Монтана	129 138	60 803	47 485	13 318	68 335
община Вършец	6 954	2 939	2 192	747	4 015
гр. Вършец	5 142	2 496	1 856	640	2 646
ман. Клисурски манастир	15
с. Горна Бела Речка	67	9	3	6	58
с. Горно Озирово	294	49	39	10	245
с. Долна Бела Речка	93	15	7	8	78

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

с. Долно Озирово	369	97	73	24	272
с. Драганица	262	58	39	19	204
с. Спанчевци	340	131	108	23	209
с. Стояново	83
с. Черкаски	289	54	39	15	235

Източник: Национален статистически институт

Средната годишна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в община Вършец през периода 2010-2012 г. нараства с 5% (от 4 967 лв. на 5 217 лв.)

Основни изводи:

- За намаляване равнището на безработица в общината е необходимо да се предприемат действия за увеличаване на заетостта, повишаване пригодността за заетост и интегриране на неравнопоставените групи на пазара на труда.
- Действията по отношение на намаляване на безработицата следва да се реализират в две основни направления - превантивни (обучение на безработни и заети) и защитни – мерки, насърчаващи работодателите да наемат на работа лица в неравностойно положение.
- Прилагането на превантивни и активни мерки на пазара на труда трябва да обхване всички социални групи с особена подкрепа за най-рисковите групи - дълготрайно безработните, младежите без трудов опит или без образование и професия, безработните с ниско или без образование и без квалификация, хората с увреждания.

3.3. Здравеопазване.

Видът и структурата на здравеопазването, в т.ч. и структурата на здравната инфраструктура в община Вършец са определени и заложили в Регионалната здравна карта на област Монтана. Съобразно нея в община Вършец здравеопазването е представено основно от извънболнична лечебна помощ. Болничната лечебна дейност е свързана с функционирането на Специализирана болница за долекуване и

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

рехабилитация, която не поема потребностите на населението на общината от стандартните болнични услуги.

Важен индикатор за състоянието на извънболничната лечебна помощ е **броят на лекарите и стоматолозите**. През периода 2010 – 2012 г. броят на лекарите в община Вършец се запазва на едно и също ниво – 12 лекари, от които 5 са общопрактикуващи. Броят на стоматолозите намалява от 5 (2011 г.) на 4 (2012 г.) Населението на 1 лекар намалява от 746 през 2010 г. на 661 през 2012 г. Поради намаление на броя на стоматолозите населението на 1 лекар по дентална медицина се увеличава от 1 640 души през 2010 г. до 1 983 души през 2012 г.

Извънболнична лечебна дейност

Здравната система в общината включва основно звена на извънболничната лечебна дейност. Такива са Амбулаториите за първична медицинска помощ и Амбулаториите за специализирана медицинска помощ. Стоматологичното обслужване на населението се реализира в Амбулатории за първична дентална помощ.

Основната материална база, използвана за целите на извънболничната лечебна дейност е тази на Медицинския център в гр. Вършец. Той е настанен в бившата Курортна поликлиника. В нея освен Медицинския център са разположени и кабинетите на останалите лекари, както и Звеното за бърза и неотложна медицинска помощ.

Болнична лечебна помощ

На територията на общината има само една държавна болница “Света Мина”, която е филиал на „Специализирана болница за рехабилитация – Национален комплекс” ЕАД. Тази болница е с регионални и национални функции и няма пряко отношение към болничното обслужване на населението на община Вършец. Болницата за рехабилитация „Св. Мина” е с две отделения - по физикална и рехабилитационна медицина на нервните болести и по физикална и рехабилитационна медицина на опорно-двигателния апарат. Общият капацитет на болницата е 120 легла (по 60 легла във всяко отделение).

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

На практика населението на община Вършец получава болнична лечебна помощ в общинската МБАЛ Берковица. Община Вършец участва на пропорционален принцип в частичната издръжка на болницата в гр. Берковица.

За бързата и неотложна медицинска помощ в община Вършец е създадено звено с линейка и съответния медицински персонал (5 лекари, 6 фелдшери и др.)

На територията на общината има 1 **детска ясла**, като децата в нея намаляват от 20 бр. през 2010 г. до 14 бр. през 2011 г. и 12 бр. през 2012 г. Единствената яслена група в момента се намира в ОДЗ „Слънце“ и с 15 деца през 2014 година.

Таблица 14. Показатели за здравната инфраструктура в община Вършец за периода 2010-2012 г.

Източник: Национален статистически институт

Показател	2010	2011	2012
Лечебни заведения за болнична помощ-брой	1	1	1
Легла в лечебните заведения за болнична помощ - брой	120	120	120
Медицински персонал - лекари – брой	11	12	12
Лекари по дентална медицина - брой	5	5	4
Население на един лекар – брой	746	672	661
Население на един лекар по дентална медицина - брой	1 640	1 612	1 983
Детски ясли – брой	1	1	1
Места в детските ясли – брой	16	16	16
Обслужени деца в детските ясли – брой	20	14	12

Основни изводи:

- Населението в региона е в процес на демографско стареене, като групата на възрастните над трудоспособна възраст респективно се увеличава. Процесите на стареене са изявени повече в селата, като в някои почти няма детско население. Подобна възрастова структура поражда множество социални и здравни

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец“, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

проблеми. Възрастните хора са носители на повече от едно хронично заболяване, това променя вида на здравните и социални потребности.

- Независимо от заявените принципи на достъпност и равнопоставеност на здравноосигурените лица при получаване на медицинска помощ и наличието на утвърдена здравна карта, населението на отдалечените населени места в общината среща сериозни трудности при нейното осигуряване. Необходимо е осигуряване на кадрова обезпеченост с общо практикуващи лекари по селата в общината.
- Като цяло здравната инфраструктура в общината има нужда от доразвиване, тъй като към момента по-голямата част от здравните услуги се предоставя в гр. Берковица и гр. Монтана.
- Друг проблем, който затруднява развитието на здравеопазването в общината, е незадоволителното състояние на здравната инфраструктура. Необходимо е да се привлекат средства за подобряване и модернизирание на материално - техническата база на заведенията за здравни услуги.
- Застаряването на населението води до увеличаване на демографския товар, с всички произтичащи от това затруднения за здравното обслужване на населението.

3.4. Социални услуги.

Към 2014 г. в община Вършец няма специализирани институции за социални услуги. Нуждаещите се с физически и психически увреждания са настанени в социални институции в съседни общини. Единствените структури за социално подпомагане, които функционират в общината са за предоставяне на услуги в общността и това са **„Домашен социален патронаж“** и **„Обществена трапезария“**. Домашният социален патронаж остава най-достъпната и традиционна услуга за стари хора в общината. Нейната мобилност я прави още по – популярна и предпочитана. Той обхваща гр. Вършец, кв. Заножене и селата Долна Бела Речка, Горна Бела Речка, Долно Озирово, Горно Озирово, Стояново, Черкаски, Спанчевци и Драганица. Средният брой

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец“, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

обслужвани лица на ден през 2013 г. е 115 човека. На 72 лица е осигурен топъл обяд безплатно, ежедневно, по проект „Обществена трапезария”. Бенефициенти са самотно живеещи лица, лица без доходи, лица и семейства, получаващи минимални пенсии за осигурителен стаж и възраст, пенсии за инвалидност, наследствени пенсии.

Успешно се реализира Проект BG051PO001-5.2.13 – 0024-C0001 „Нова социална услуга „Център за настаняване от семеен тип на лица с физически увреждания” в град Вършец”, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. В Центъра ще бъдат настанени 15 лица с физически увреждания, с оценена нужда от цялата област Монтана, като за целта са разкрити нови 14 работни места за персонала, обслужващ заведението.

Със съдействието на Община Вършец продължават да развиват своята дейност пенсионерските клубове в общината. През 2013 г. бяха изготвени документи за регистрация на пенсионерски клубове в селата Горно Озирово, Драганица и Спанчевци. Във всички села от общината ежесечно е осигурена присъствие по график на специалисти от Бюро по труда и Социално подпомагане за полагане подписи от регистрираните безработни и лицата на социално подпомагане, както и прием на място на документи на жителите от селата от социален работник за кандидатстване за социално подпомагане с енергийни помощи.

3.5. Образование.

На територията на община Вършец функционират 4 **училища**, като в тях се включват 2 общообразователни училища, 1 специално училище и 1 професионална гимназия. Броят на училищата се запазва през последните 3 учебни години. След закриването на основното училище в с. Долно Озирово, на практика, училищната мрежа е локализирана изцяло в общинския център. Учениците от селата на общината, в които няма действащи училища се превозват безплатно по линия на т.нар. ученически пътувания да гр. Вършец. Всички училища на територията на общината са общинска собственост. Професионалното образование в община Вършец е представено от едно професионално училище - Професионална гимназия по икономика и туризъм.

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Създадена като оздравително училище тя е с регионални и национални функции. Съобразена е и с водещите икономически функции на общината в сферата на туризма и социалния отдих. Професионалната насоченост на подготовката на учениците е в сферата на счетоводна отчетност, банково дело, застрахователно дело, стопански мениджмънт. Броят на учениците в ПГ по икономика и туризъм е в рамките на 170-190 ученика, които през отделните години на анализирания период се запазват в посочените параметри.

Броят на педагогическия персонал в училищата в община Вършец е относително постоянен. Негативна тенденция е намаляването на броя на учениците, което се дължи на протичащите демографски процеси в общината.

3.5. Образование.

Образователната система в община Вършец включва основните направления, характерни за общините от нейния тип, а именно:

- Система за предучилищно обучение на децата
- Общо образование
- Професионално образование.

През учебните години 2010/2011, 2011/2012 и 2012/2013 броят на **детските градини** остава непроменен – 1 Обединено детско заведение и 2 Целодневни детски градини с 13 броя педагогически персонал. Броят на децата нараства от 145 през 2011/2012 г. до 159 през 2013/2014 г. По данни на община Вършец за учебната 2013/2014 г. в общинските училища се обучават 1043 деца и ученици, а в детските градини - 159 деца.

Средната пълняемост на групите в действащите детски градини е в рамките на утвърдените нормативи. Материалната база на предучилищното обучение е добра.

На територията на община Вършец функционират 4 **училища**, като в тях се включват 2 общообразователни училища, 1 специално училище и 1 професионална гимназия.

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Броят на училищата се запазва през последните 3 учебни години. След закриването на основното училище в с. Долно Озирово и кв. Заножене на гр. Вършец, на практика, училищната мрежа е локализирана изцяло в общинския център. Учениците от селата на общината, в които няма действащи училища се превозват безплатно по линия на т.нар. ученически пътувания да гр. Вършец. Професионалното образование в община Вършец е представено от едно професионално училище - Професионална гимназия по икономика и туризъм. Създадена като оздравително училище тя е с регионални и национални функции. Съобразена е и с водещите икономически функции на общината в сферата на туризма и социалния отдих. Професионалната насоченост на подготовката на учениците е в сферата на счетоводна отчетност, организация на обслужването в хотелиерството и оперативно счетоводство. Броят на учениците в ПГ по икономика и туризъм е в рамките на 170-190 ученика, които през отделните години на анализирания период се запазват в посочените параметри.

Броят на педагогическия персонал в училищата в община Вършец е относително постоянен. Негативна тенденция е намаляването на броя на учениците, което се дължи на протичащите демографски процеси в общината.

Таблица 15. Показатели за образователната инфраструктура в община Вършец за периода 2010-2012 г.

ОБРАЗОВАНИЕ	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Брой детски градини	3	3	3
Педагогически персонал в детските градини - брой	13	13	13
Деца – брой	214	145	149
Училища – брой	4	4	4
Преподаватели – брой	98	95	100
Ученици – брой	1 046	1 061	1 032

Източник: Национален статистически институт

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец“, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

По семейни причини през учебната 2010/2011 г. училище са напуснали 31 деца, през 2011/2012 г. – 30 деца. Тенденцията става положителна през учебната 2012/2013 г., когато училище са напуснали 16 деца.

В бюджета на община Вършец за 2013 г. разходите за дейности във функция „Образование” заемат най-голям дял - 2 177 633 лв. Това се определя от спецификата и характера на дейностите.

В общинските учебни заведения СОУ „Иван Вазов”, НУ „Васил Левски”, кв. „Изток”, Професионална гимназия по икономика и туризъм, вече пета поредна година работи системата на делегираните бюджети.

На учениците до 16-годишна възраст, подлежащи на задължително обучение от населените места, в които няма училище, е осигурен транспорт до средищното училище СОУ „Ив. Вазов”. На учениците от I до VIII клас, които се обучават в средищното училище, се осигурява целодневна организация на обучение и столово хранене. Средствата за транспортни разходи, за целодневна организация на учебния ден и за столово хранене се осигуряват целево от централния бюджет.

Чрез редица национални програми Министерството на образованието и науката даде възможност на училищата да подобрят качеството на образователно възпитателния процес. Училищата от община Вършец се включиха с проекти по НП „Оптимизация на вътрешната структура на училищата”, НП „С грижа за всеки ученик”, НП „Без отсъствия”, проект „УСПЕХ”, „Участвам и променям”, „Квалификация на педагогическите специалисти” по ОП „Развитие на човешките ресурси”. По проект на Социалното министерство „Закуска и чаша топло мляко” са подsigурени топли закуски на децата от подготвителните групи в детските градини и учениците от I-IV клас в основните училища. Финансирани са проекти за развитие на физическото възпитание и спорт в училищата и детските градини при условията на ПМС № 129/11.07.2000 г.

Подписан е Меморандум за сътрудничество за подобряване благосъстоянието на децата, от представител на УНИЦЕФ България, областния управител на Монтана и кмета на община Вършец. Приета е Стратегия за развитие на системата на средното

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

образование в община Вършец за периода 2013-2020 г. и Програма за дейностите по приоритетите на стратегията за 2013 г.

През 2013 г. гр. Вършец е домакин на първата регионална среща на ученическите съвети в България, а община Вършец е сред шестте пилотни общини, включени в съвместния проект „Насърчаване на детското участие чрез издигане ролята на ученическите съвети” на фондация „Партньори – България”, УНИЦЕФ и Държавната агенция за закрила на детето.

3.6. Култура.

Културата в община Вършец е представена от следните дейности:

- Музейна;
- Галерийна;
- Комплексна читалищна.

В гр. Вършец е създадена Общинска **музейна сбирка** с 4 тематично обособени направления - отдели: „Античен”, „Археологически находки и монетна колекция”, „Балнеология” и „Етнография”. За база на музейната дейност се използва старинна жилищна сграда (построена в първата половина на XX век) с интересна архитектура, която е пригодена за целите на музейната сбирка. В сградата, в която е устроена музейната сбирка се помещава и Градската художествена галерия. Така на практика от комбинацията на музейна с галерийна културна дейност се обособява един културен център в гр. Вършец.

Комплексната **читалищна дейност** се осъществява в 6 читалища, от които 2 („Хр. Ботев-1900” и „Пробуда 1934 Заножене”) са в гр. Вършец, а останалите 4 - в селата Спанчевци, Долно Озирово, Черкаски и Горно Озирово. В читалищата са застъпени библиотечната дейност и дейности свързани с любителско творчество (художествена самодейност) – певчески, танцови, хорови и др. състави, духовна музика и др. Читалище „Хр. Ботев” има 100-годишна история – създадено е през 1900 г. Читалищната библиотека е отворила врати през 1902 г. и към момента фондът и наброява близо 40 000 тома. Сградата е добра поддържана. Разполага с две концертни

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

зали: голяма (с 365 места) и малка (с 85 места). Към него функционират многобройни художествени колективи с ярко присъствие в местния културен живот: Смесен хор за школувано пеене и църковни песнопения, Група за стари градски песни „РЕТРО-РАЙ“; Дамска битова група за народни песни, Мъжка вокална група за възрожденски песни, Духов оркестър, Театрален състав и Музикална школа по пиано. Читалище “Пробуда” в кв. Заножене отваря врати през 1934 г. Днес то разполага с богата библиотека (близо 11 000 тома), концертна зала с 250 места, малък салон с 50 места, парти клуб с 70 места, филмотека и фонотека, информационен център с интернет. Към читалището функционира Младежки танцов състав за организиране на фолклорни фестивали в страната и чужбина, Група за автентичен фолклор, Детски танцов състав, Детска вокална група, Духов оркестър.

В културния календар на община Вършец се отбелязват множество **народни празници**, честват се национални празници, изпълняват се разнообразни ритуали и обичаи, характерни за общината – описани в т. Туризм от настоящия документ.

В общинския център гр. Вършец има изграден и действащ Общински детски комплекс – гр. Вършец. Поставените цели са свързани предимно с развитието на местните ученици и осмислянето на свободното им време в съответствие с техните интереси и заложи. Развива се умението за работа в екип. Основните направления на работа са развитие на художествено-творческите способности, спортни и хуманитарни науки. Комплексът е активен участник в местния културен живот и популяризирането на Вършец на регионално и национално ниво. Някои от развиваните в него дейности могат успешно да се включат в туристическото предлагане на общината.

Основни изводи:

- Анализът на културната дейност откроява нейните положителни страни, към които могат да се отнесат културно-историческото наследство от недвижими и движими паметници на културата и в тази връзка добрата ресурсна база за развитие на туризъм. Много добре е представена професионалната мрежа от институции за култура и изкуство.

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец“, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Проблемите в областта на културата произтичат от недостига на финансови средства, както за поддръжка на многото паметници на културата и базите на културните институти, така и за тяхната издръжка и обезпечаването на богатия културен календар. Ограничените възможности на бизнеса в общината не стимулират интереса му да инвестира в култура. Средните работни заплати на заетия персонал в културните институти са ниски. Необходимо е да продължава партньорството между общината и читалищата, насочено към развитие на професионалните умения и повишаване на квалификацията на работещите в културната институция.

3.7. Спорт.

Спортната база на територията на общината е общинска собственост и включва:

- Градски стадион гр. Вършец;
- Мултифункционална площадка в Боров парк (предназначена за баскетбол и волейбол);
- Мултифункционална площадка за футбол;
- Спортни площадки (2 бр.) в СОУ „Иван Вазов”- Корпус 1 и Корпус 2;
- Градски басейн с минерална вода гр. Вършец;
- Минерален басейн с. Спанчевци;
- Общинска детска фитнес зала - ОДК- Вършец.

Спортната дейност и изградената спортна база в община Вършец се използва за дейността на създадените спортни клубове и на лицата, желаещи да спортуват. Като цяло преобладаващата част от спортната база е със свободен достъп, а част от нея е за професионално ползване.

През 2013 г. футболен клуб „Вършец“ се утвърди на регионалната сцена и се намира в челото на класирането. Развити бяха 2 юношески отбора, в които 40 деца практикуват в тренировки и мачове.

В рамките на „Празника на курорта, минералната вода и Балкана 2013” са проведени състезание по майсторско управление на велосипеди за деца, турнири по волейбол и

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

футбол. За първи път са проведени Конни състезания по прескачане на препятствия за купата на община Вършец. Ежегодно се провежда Турнир по футбол на малки вратички.

Вършец възвръща славата си като център на ориентирането в България – със спортен център по ориентиране „Незабравка”.

През 2013 г. община Вършец продължи дейностите си по проект „Многофункционален спортен център. Реконструкция на съществуващ стадион и изграждане на спортна зала с покрит плувен басейн в у.п.и. (Парц. IV) в Кв. 90 гр. Вършец” по Програма „Развитие на селските райони” 2007-2013, мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони”, на стойност 5 856 906 лв. Проектът включва реконструкция на градския стадион и строителството на спортен комплекс със зали за волейбол, баскетбол и плувен басейн с размери 10 на 25 м, който ще е закрит през зимата и открит през лятото.

Основни изводи:

- Насоките за развитие на спорта в общината трябва да бъдат насочени в следните направления: продължаващо възстановяване и модернизация на спортните бази; осигуряване на достъп на хората с увреждания до спортните бази; организиране на акции за спонсориране и съпътстващи инвестиции в спортни съоръжения; устойчивост и развитие на спортните клубове.
- Отчита се, че с цел привличане участието на повече хора в спортните прояви, е необходимо да се предприемат мерки за разнообразяване на спортните дейности.

Този документ е създаден в рамките на проект „Координиране и хармонизиране на местни политики за устойчиво развитие на община Вършец”, Договор за БФП № 13-13--175/12.11.2013 г. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд